

Opdracht 3 – Tweede Wereldoorlog De bevrijding van Zeeland in 1944

Een klein onderdeel van de strijd van de geallieerde legers tegen Nazi-Duitsland in 1944 was de bevrijding van Zeeland. Het was wel een belangrijk onderdeel van deze maandenlange strijd. Met de verdrijving van de Duitsers uit Zeeuws-Vlaanderen, de Bevelanden en Walcheren kon namelijk de haven van Antwerpen, die vrijwel onbeschadigd was, benut worden voor de aanvoer van manschappen en materieel. Hoe ging die bevrijding in zijn werk, welke landen werkten hieraan mee, op welke wijze boden de Duitse troepen weerstand, hoe konden de geallieerden de overwinning behalen? Met kronieken, fragmenten van ooggetuigenverslagen, boeken, kaarten en foto's worden bijzonderheden van deze fase in de oorlog belicht. Met de beantwoording van vragen, het maken van samenvattingen, onderzoek in archiefstukken en op internet krijg je een beeld van de gang van zaken. Misschien kun je mensen vinden die de bevrijding hebben meegemaakt. Dan kun je een interview houden, dat je kunt inpassen in je werkstuk.

Vorbereiding

Op internet zijn diverse interessante websites te vinden die beeldmateriaal en documenten over deze fase van de oorlog bieden. Kijk op de sites van het NIOD en op die van diverse oorlogs- en verzetsmusea. Het Bevrijdingsmuseum Zeeland in Nieuwdorp is het dichtstbijzijnde oorlogsmuseum dat de moeite van het bezoeken waard is. Belangrijk is om kaarten van Zeeland uit de oorlogsperiode te kopiëren, omdat daarop het verloop van de strijd en de diverse operaties van de geallieerden goed is weer te geven. Neem ook eens een kijkje in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur kaart, die je [hier](#) kunt vinden. Aan de hand van deze kaart kun je, door met de lagen te spelen, meer te weten komen over, bijvoorbeeld, de verdedigingswerken tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook kan het zinvol zijn om bij oude mensen uit de buurt of uit je familie navraag over hun belevenissen uit de oorlog te doen. Wie weet heeft iemand uit je omgeving van alles meegemaakt dat je meteen in je werkstuk kunt inpassen. Vaak hebben oude mensen nog bonkaarten van de distributie of persoonsbewijzen uit die tijd. Soms komen er illegale krantjes en folders tevoorschijn.

Literatuuronderzoek

Onder andere bij het gemeentearchief Goes zijn diverse boeken over de oorlog te bestuderen. Sommige zijn van kort na de oorlog, andere zijn nog heel nieuw. De boeken vullen elkaar aan, en soms zijn ze met elkaar in tegenspraak. Probeer uit te zoeken welke schrijver het meest betrouwbaar is.

- Barth, A.J.; Klerk, F.H. de; Moerland, L.J.; Wal, G. van der (1984). *De ontzetting van de Goese Gans*. Pitman, Goes.
- Copp, T. en Vogel, R. (1985). *Maple Leaf Route: Scheldt*. Maple Leaf Route, Alma, ON.
- Heuvel, J.H.J. van den; Ligtermoet, D.M. (1987). *Burgemeesters tussen wanorde en wederopbouw*. Uitgeverij Den Boer, Middelburg.
- Klerk, F. de (2009). *De oorlog in stukken. De beleving van de jaren 1940-1945 op de Bevelanden*. Het Paard van Troje, Goes.
- Moulton, J.L. (1979). *De slag om Antwerpen en de Schelde 1944-'45*. Uitgeverij Hollandia, Baarn.
- PZC (2009). *De Slag om de Schelde. Geallieerden bevrijden Zeeland, september-november 1944*. Vèrse Hoeven uitgeverij, Raamsdonksveer.
- Whitaker, W.D. en Whitaker, S. (1986). *De strijd om de Schelde. Het verhaal van militairen en burgers tijdens de bevrijding van Zuidwest Nederland en Vlaanderen, 1944*. Uitgeverij Hollandia, Baarn.

Onderzoek bronnen in het archief

Een belangrijke bron zijn de artikelen die J. Vissers kort voor de bevrijding en daarna heeft gepubliceerd in de illegale, later legale krant *Vrije Stemmen* uit de Ganzestad. De teksten zijn te raadplegen in de archiefdoos op de studiezaal, en op de O-schijf van de computers in de studiezaal van het gemeentearchief. Bij deze artikelen horen albums met foto's, die Vissers eveneens maakte. Dit beeldmateriaal is ook te raadplegen op de archiefcomputers. Verder zijn er tal van fragmenten uit dagboeken, brieven etc. te raadplegen en te gebruiken voor je werkstuk. Een bijzonder document is een dagboek van een inwoner van Breskens, een plaats in Zeeuws-Vlaanderen die zeer zwaar werd

gebombardeerd in 1944 en waarbij honderden mensen om het leven kwamen. De gegevens hiervan kun je tegenover de literatuur zetten.

Verwerking

Met de gegevens uit de literatuur, uit de kranten (krantenbankzeeland.nl en de krantenverzameling van de KB in Den Haag), en uit de andere bronnen kun je een aantal bijzonderheden over de bevrijding in je werkstuk opnemen. Met behulp van foto's en kaarten is zo een verslag van de bevrijding in een deel van Zeeland te maken.

Begeleider Gemeentearchief: F.H. de Klerk, f.de.klerk@goes.nl